

האווירה העכורה אשר נוצרה מסביב לפרשות ועדת העשור וירשיה הפרטיים

מיהו ניב זה?

לו אלפי מטבעות, אותן הגדיר כ"רזרבה". הוא לא ידע להסביר לשם מה רזרבה רזרבה לועדה שאינה קיימת עוד.

הצליח לא כמעט. אולם ועדת העשור הפכה למעשה לרכושם הפרטי של ניב וקבוצת אנשי שלומי, אותם החזיר בהדרגה לכל העמדות החשובות, תוך סילוק כל האנשים בעמדות המפתח.

למה גרם משטרו האישי של ניב — זוהי פרשה שרק ועדת-חקירה, שתשקוד שבועות ארוכים על החומר, תוכל לברר לחלוטין. אולם גם מה שידוע עתה, דיו כדי להפוך את פרשת העשור לשערווייה ציבורית חמורה.

365 לילה וילה

ה מטבעות היו שימושיות מאד למימון הוצאות הועדה. היתה זאת אורגיה של ה ביובז כספים, שלא היתה כדוגמתה אפילו במדינת ישראל.

יתכן כי רוב הפריטים של אורגיה פנטסטית זו, מעין 365 לילה, לא יודעו לעולם רבבים. אולם מה שידוע, מספיק כדי להמם.

ועדת העשור הוציאה כמיליון וחצי ל"י על מינהל ופרסומת לעצמה. 66 פקידים במישרות מלאות ועשרות רבות של עובדים זמניים קיבלו משכורות. היה ידוע כי חבריו של ניב יכלו תמיד להשיג אצלו כמה ימי עבודה בתקופת חופשתם משרות אחר, כדי להגדיל את תקציבם האישי.

יו"ם העצמות בשנה שעברה עלה לבדו 776.694 ל"י, מבלי לחשב את הוצאות הרשויות

מטבע עובר לסוחר

ט די קולק ידע תמיד את ערך המטבע — הוא אספן חתיק של מטבעות ישנות. לכן, כאשר בא יועץ אנגלי וסיפר כי בשנת ההכרזה של המלכה אליזבת השנייה הוטבעו מטבעות זכרון מיוחדות, שערךן בשוק עלה בהרבה על ערכן הנומינלי, עלה מיד בדעתו של טדי הרעיון להטביע את רעיון העשור על מטבעות.

כך הפך המומחה לכולים למומחה למטבעות. בכל מדינה מסודרת, ענין הטבעת המטבעות, כמו הדפסת הבולים, הוא ענין המובטח בנוהל ממלכתי קפדני ביותר, מבוצע בידי שרות

ניב מדבר, טדי מקשיב

טדי מדבר, ניב מקשיב

מתחבב בולים, דרך תחביב מטבעות, דרך תערוכת תחביב, להשתלמות בבריטיה הגדולה ושירה פרטית של "היו זמנים..."

מיוחד של מומחים. אולם בשכרון העשור של וייסגל ושות' נשכחו כל הכללים האלה. קבוצה של צעירים, שלא היה לה שום מושג בעניני הליכים כספיים, הפכה פתאום לבנק פרטי, ששלט על שניים וחצי מיליון ל"י מטבעות ומדליונים.

קודם כל נתעוררה שאלת ההכנסות. בנק ישראל הוציא את המטבע בערכה הנקוב — חמש ל"י. ועדת העשור מכרה אותה ב-10 ל"י. הרחה הנקי מעיסקה זו: 5 ל"י, פחות הוצאות עמילות.

תחילה הבינו אפילו ניב ושות' כי לגבי רוח זה חל הכלל: "אל תגע בכסף זה!" למען השם הטוב של העשור, הוחלט לחפש מטרה נעלה להוצאת הכסף. כונסו ועדות ציבוריות כדי לדון בכך בכבוד ראש. הוכרכו מועדוני יעוץ, מעבדות ומטרות נשגבות דומות.

אך לפתע נשתתק הדיון. כי לפתע הבין ניב כי פילנטרופיה זו אינה במקומה. לא היה כדאי להוציא מתחת ידיים סכום אדיר כזה, שבא כגשם ברכה, חופשי מהגבלות תקציביות. רק 100 אלף ל"י הוקדשו למטרות המוצהרות. שאר הכסף הוכנס פשוט לסעיף ההכנסות, כהכנסות רגילות אחרות של העשור — וכך נוצר הפלא הכלכלי של העשור שביסה, כביכול, בעצמו כמעט את מחצית הוצאותיו. היה זה כאילו הצמידו את השרות הבולאי למשרד החינוך, ומשרד זה היה מודיע שהוא מכסה את הוצאותיו.

היתה בכך רמאות כפולה. כי האורח שילם, בגדר מיסוי האזרחיים, את כל התקציב הרשמי של העשור, בסכום של ארבעה וחצי מיליון ל"י. והנה הוציאו מכסי האזרחים כמעט שניים וחצי מיליון ל"י נוספות על ידי מכירת מטבעות ומדליונים. האורח שילם, אפוא, בשביל העשור פעמיים — סכום כולל של שבעה מיליון ל"י.

מבקר המדינה, שהתעניין בעניני המטבעות, גילה כי ראשי הועדה חילקו לעצמם 2000 מטבעות רגילים ו-100 מטבעות בליטוש מיוחד — שערבם יחד מגיע ל-21,800 ל"י. סגן המנהל, שלקח לעצמו 220 מטבעות (והוכרח על ידי המבקר להחזיר את רובן ולשלם בעד היתרה), לא היה יוצא דופן, אם כי הפריז בהשחאה לאחרים.

האפתעה באה בסוף. בהיסח הדעת גי'ה ניב, אחרי פיורק ועדת העשור, כי עוד נשארו

• לפי דו"ח המבקר, הוטבעו המטבעות ללא מיכרז. קרה שספק אחד גבה כפליים יותר מספק שני, שקיבל הזמנה שניה חודש אחריו.

ניבו של שמיר

בין חתוצאות הצנועות ביותר של שנת העשור היתה הוצאה של למעלה מאלף ל"י לסופר הדגול משה שמיר (במקרה גם חבר המועצה הציבורית המצומצמת של המשך בעמוד 12)